

Imprimat legal.

13. JUL. 1925

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI

Nr. 28

12

IULIE

1925

În acest număr: După alegerea dela Chișineu de Octavian Goga ; Pentru suflet, poezie de Adrian Maniu ; Am semănat poezie de D. Ciurezu ; Legea presel de Alexandru Hodoș ; Ficțiunea parlamentară de N. Lupu-Kostaki ; Propaganda împotriva României de V. Russu Șirianu ; Continuitatea psihologică de P. Nemoianu ; Lacrimile Ielei Pătruța de Septimiu Popa ; Adevăratul vinovat de Moise Nicoară ; Politica Sovietelor de I. Paleologu ; Săptămâna politică : Problema Basarabiei ; Voturi evreiești ; de Ion Balint ; Gazeta rimată : Oameni pretențioși de Nicu Modestie ; Insemnări : Termometrul ; O societate care nu există ; Cazuri patologice ; Armata în alegeri ; Veri și nepoți ; Informații despre Cehoslovacia ; etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

623

623,

© BCUCluj

Țara Noastră

După alegerea dela Chișinău

Rezultatul cunoscut al alegerii recente de peste Prut preocupă opinia publică în timpul din urmă, și e comentat de unele ziare cu totul mesteșugit. Organele partidului de subt unitara conducere a dlor Argetoianu-Iorga-Maniu tresaltă de-o bucurie răsunătoare, ca și când ar fi vorba de un extraordinar eveniment în familie, deși se știe îndeobște, că în capitala Basarabiei partizanii numiților domni n'au tulburat apa deloc, din simplul motiv că ei nu există. E deplasată, deci, veselia gazetelor în chestiune, și mai ales e ridicolă satisfacția pe care-o lansează. Cât privește presa israeliteană dela București, libațiunile ei sunt, cum vom vedea, absolut programatice și perfect explicabile...

Alegerea dela Chișinău trebuie judecată obiectiv, prin prisma intereselor naționale, nu de partid. Pentru-o analiză cât de sumară trebuie să se cunoască condițiile cu totul speciale în care s'a desfășurat lupta, și peripețiile ei.

Cel dintâi și cel mai de căpetenie factor de apreciere rezultă din starea sufletească particulară a basarabenilor. Provincia deslipită de Moldova, în înstrăinarea ei de-o sută de ani și-a creat din nenorocire o mentalitate distinctă, uneori fără puncte de înrudire cu moștenirea noastră tradițională. Conștiința națională, care svâcnește cu o putere elementară în toate părțile la noi, aici își trăiește abia zilele fragede ale copilăriei. E un mediu de simțire excepțional la această populație, care, cu tot instinctul precis al diferențierii etnice, nu se călăuzește încă în marea ei majoritate de impulsurile unui naționalism militant. Starea culturală pe care ne-a transmis-o apăsarea moscovită e deasemenea deplorabilă, și nu poate favoriza pentru moment cohesiunea organică cu restul țării. Avem un popor realmente orfan la frații noștri de peste Prut. Vechea lor clasă con-

ducătoare a căzut deodată cu stăpânirea care-o absorbise, iar cea nouă n'a avut încă vremea de-a se înghieba. Intr'o astfel de configurație socială, toate mișcările publice se agită pe-un fond primitiv, cu frământări tulburi și cu surprize. Nu trebuie uitat apoi, că revoluția bolșevică, ca un grozav taifun moral a pustiit între Nistru și Prut, că fenomenele postume ale maladiiei revin ca la ori ce convalescență, că pe toată întinderea provinciei e o rețea de opoșiți străini, și că de pe stepele ucraine vântul anarhiei bate într'una. Adăugați la toate aceste neajunsuri, și la multe altele, greșurile fatale ale unui început de viață nouă, adese pricipit și uneori plin de inconștiență...

În aceste împrejurări, toți oamenii politici și toate partidele care au un simțământ patriotic la baza lor de câte ori iau contractul cu Basarabia o fac cu multă îngrijire potolită, și mai ales cu acel îndemn de curată dragoste frățescă, care tinde să transforme ori-ce manifestare obștească din provinciile alipite într'un prilej de consolidare națională. Partidul poporului n'a pierdut din vedere această supremă îndrumare a necesităților noastre de stat. Cetiți discursul generalului Averescu, și veți înțelege cât de onestă și cât de românească a fost atitudinea lui. În acest furnicar de patimi, fostul președinte de Consiliu a venit cu concepția de ordine și cu ideia națională. Din păcate, adversarii n'au adoptat rețeta, și ca de obicei au căutat să sbiciuiască instinctele rele ale mulțimii căreia se adresau. O agitație violentă și fără scrupul i-a întovărășit în tot drumul lor. Arsenalul obișnuit al demagogiei electorale a fost pus la contribuție cu inima ușoară. Toată campania a mers pe spinarea țării românești, care a fost stropită cu noroi. Țara s'a înjurat neconținut cu toate rosturile ei, și bieții plugari moldoveni, bântuiți de analfabetism și de secetă, au fost îndoctrinași în această religie a urii. În fruntea propagandiștilor de acest gen era însuși candidatul, care-și zice *Nicolae Nicolaevici Alexandri*, și de pe partea căruia tot neamul românesc s'ar putea da la fund mâine, fără pic de supărare. Vocabularul bolșevic a fost întrebunțat în dragă voie, făcând să fâlfaie într'o involburare mistică mirajul paradisului de dincolo de Tiraspol. În această deslănțuire de tendințe incoherente, frunțași țărăniști din vechiul Regat n'au avut nici un rol ponderator. Cămașa dlui Mihalache n'a fluturat aici ca un simbol al rasei, ci ca un drapel care chiamă la revoltă. S'a dat lupta, deci, între ideia noastră de stat și anarhia fără ținte precise. Cu deosebire s'au accentuat notele subversive prin alipirea demonstrativă a rușilor de orice categorie la tabăra acestui domn *Nicolae Nicolaevici*, omul devotat lor. Ce să mai zicem de evreii mai vechi și mai noi, repeziți pe patrimoniul lui Ștefan cel Mare? Ei constituie argumentul determinant al acestei victorii țărăniște, fiindcă cele câteva mii de voturi ale lor, date în bloc lui *Nicolaevici*, au fost zdrobitoare. Cine vrea să facă psihologia acestor voturi și să analizeze pricinile ridicării unanime a evreilor din Chișinău în favoarea partidului țărănist, dacă e om deștept va înțelege multe. Între altele, își va da seama, probabil, și de ce sughiță de amor dnii *Blumenberg-Fagure*, democrații, care astăzi îngroapă pe generalul Averescu și se cuibăresc în bărba dlui N. Iorga.

În astfel de condiții, cine se mai miră de biruință, și cine s'ar mira peste tot, dacă acești electori cu tragere de inimă pentru țară s'ar fi pomenit cu oîștea întoarsă spre Leningrad? Dacă e să ne exprimăm vre-o nedumerire, atunci întrebarea se pune: cum au putut aproape cinci mii de țărani moldoveni să se sustragă agitațiilor distructive și urmând un apel la ordine să ne însușim credința, că însănătoșirea definitivă a sufletului basarabean e numai chestiune de timp?

În ori-ce caz, ce sa petrecut la Chișinău e dincolo de raza normală a politicii românești. A vorbi, deci, cu ocazia acestei alegeri, de-o indicație pentru rest, a descifra din voturile exprimate acum peste Prut voința țării, e de sigur o pură aberație.

Dacă este totuși o problemă, ce se ridică mai mult ca ori-când tocmai pe urma acestei victorii, e cea a Basarabiei, care trebuie scoasă cât mai de grabă din besna obscurantismului rusesc și reintegrată în rasă...

E o chestiune în fața căreia barierele de partide dispar, și noi toți nu ne mai împărțim decât în două mari categorii: *Români buni* și *Români răi*...

OCTAVIAN GOGA

PENTRU SUFLET

*Într'un locaș de părăsită rugăciune,
Cu bolțile încovoiate coaste,
O candelă în chip de inimă săpată...
Și din altar, cuvântul se 'nălța:*

*Mărire fie, blândă și 'nțeleaptă,
Cu părul tău de soare mătăsos,
Cu ochii de senină străvezire,
Cum numai cerul primăverii poate fi;*

*Și mâini în care alintată sărutarea
Își caută un cuib al mângâierii reci.*

*Icoană albă îmbrăcată în argintul suferinței,
Tu veghie dorului și floare a dorinței
Fi veșnic preamărită întru toate,
Că lacrima din raza genelor aprinde
Întreg negrul locaș de rugăciune
În care inima tăcut se stinge.*

ADRIAN MANIU

AM SEMĂNAT

*Am aruncat sămânța eri pe câmp,
Pe brazdele jilave și săine,
Și soarele, domol, curgea pe mine,
Pe trupul meu cu svâcnet în răstâmp,*

*Cu svâcnetul ce mi-l dădea din plin
Puterea mea sorbită din ogoare,
Când brațul meu învăluit de soare
Se precurma sub măneca de in.*

*Svârleam sămânța'n larg, ca pe-un soroc
Ce-l port în mâini și l las la întâmplare,
În brazdele burate de răcoare,
Răsfrânte-adânc în ochi-mi cu noroc.*

*Și pumnul meu părea un fruct prea-copt
Ce'n miez de zi plesnește de căldură,
Și din ghioci, belșugul greu i-l jură
Răsufletul ogorului răscopt.*

*În fluiere și armuri eu simțeam
Rudirea mea cu câmpul și pământul,
Și fruntea blând mi-o ridicam, ca vântul
Să treacă peste ea, ca peste-un ram.*

*Și-un vuet surd de glasuri s'a răsfrânt
În pieptul meu vânjos sbucnit afară,
Și-un cântec nou străbunii mei cântară
În trupul meu, de sutlet și pământ...*

*Și-am aruncat sămânța-așa, pe câmp,
Pe brazdele jilave și săine,
Și soarele, domol, curgea pe mine,
Pe viața mea cu svâcnet în răstâmp.*

D. CIUREZU

Libertate și răspundere

— În așteptarea unei legi ai presei —

D. Albert Honigman dela *Lupta* are iar un motiv să fie foarte supărat pe d. Mussolini. Prin urmare, o nouă avalanșă de atacuri personale se va abate peste capul bietului dictator al Italiei, atât de urgisit de presa dela București. Va sări în ajutor, firește, și d. C. Costa-Foru dela „Liga drepturilor omului“, — cea mai inexistentă asociație din câte s'au improvisat vreodată pe Continent, — și, într'o dulce armonie democratică, toate rotativele de pe strada Sărindar vor sbârâni pe seama libertății scrisului, încă odată amenințată.

Ce s'a întâmplat?

Ați citit știrea laconică, publicate în gazete. D. Mussolini a suspendat apariția ziarului *Corriere della Sera* din Milan, din pricina unor violente și repetate atacuri împotriva guvernului fascist. E, fără îndoială, o măsură aspră, dar care privește exclusiv politica internă a Italiei, și pe care zadarnic am aplaudat-o sau am înfierat-o noi de pe malurile, destul de rău întreținute, ale Dâmboviței. Dnii Costa-Foru și Honigman se pot ridica oricând se vorbească în numele civilizației jignite, pentrucă deprinderea de a da Europei lecții de bună creștere a devenit la dumnealor un vechi și înrădăcinat viciu, de care nu credem că vor scăpa ușor. Noi, însă, ne vom feri să tragem concluzii pripite dintr'un fapt, care potrivit celor mai elementare noțiuni de psihologie colectivă, n'are să fie priceput niciodată decât în cadrul său anumit de timp și spațiu. Mișcarea fascistă, — s'a spus de atâtea ori la această revistă, — e o emanație specifică a patriei lui Garibaldi, răsărită ca din pământ în momentul când deslănțuirea ei era necesară, și a o aprecia cu altă măsură decât aceea a sufletului italian de astăzi însemnează a pierde vremea de geaba.

Nici suspendarea ziarului *Corriere della Sera* nu trebuie privită altfel, decât sub unghiul acestor realități ale unor stări excepționale. Să fii incredințat, deci, că emoția dlui Albert Honigman n'a găsit un răspuns prea mare la Roma, și că protestul dlui C. Costa-Foru n'a zdruncinat prea mult situația politică a Italiei. D. Mussolini n'are să dea socoteală, pentru actele sale de guvernământ, decât națiunii sale, și aceasta, după cât știm, nu l'a concediat încă...

Comentariile s'ar putea opri aici. Dar, potrivit cunoscutului lor obicei, umanitariștii noștri cu pistrui nu țipă atât de dragul confrăților dela Milan, stânjeniți în liberul exercițiu al funcțiunii lor de publiciști, cât de teamă ca nu cumva aceste gesturi brutale să fie împământenite și în România. (D. Honigman știe, din experiență proprie, că împământenirile la noi merg destul de repede...) Inchipuți-vă, ce nenorocire ar fi, dacă s'ar aplica și la București asemenea măsuri! Căci, să nu uitați, *Corriere della Sera*, care a fost tratată cu atâta cruzime, e gazeta la care colaborează regele reporterilor d. Barzini, pe când *Adevărul* nu are în serviciul său decât pe d. Nedelea Nadler; *Corriere della Sera* e scrisă numai de italieni, pe când la *Adevărul* trebuie să cauți românii cu lumânarea. Deci, dacă *Corriere della Sera* a putut să fi suspendat în Italia, care e, orice s'ar zice un stat occidental, cam bănuți ce soartă ar avea, în balcanica România, *Adevărul*...

Astfel stând lucrurile, de pe meterezele lor de hârtie maculatură paznicii tiparului zilnic dau alarma. E o atitudine cum nu se poate mai imprudentă, căci, ori de câte ori vine vorba despre *libertatea* scrisului, se găsește cineva, — de pildă noi, — care să pomenească și despre *răspunderea* lui. Sunt cele două brațe ale unei cumpăne, pe care, să ni se ierte expresia, morăvurile noastre publice au cam răsturnat-o cu susul în jos. De câtă libertate se bucură scrisul în România, puteți să judecați după tonul așa numitei prese independente dela noi, care, cu o frenezie proprie rasei, cultivă minciuna, calomnia și înjurătura, fără să fi primit până acum măcar o blândă și amicală admonestare cetățenească. Cazul dlui Iacob Rosenthal n'a fost decât o scânteie de violență într'o besnă de îngăduință.

Intr'adevăr, pe cine să chemi la răspundere? Căci vrei să te răfuești în fața justiției, să presupunem, cu autorul unui articol din *Adevărul*, articol prin care cinstea dumitale a fost lovită. Primul gest, se înțelege, e să cercetezi: cine a scris infamia? Te uiți la iscălitură. Și dai peste porecla, foarte onorabilă, a cine știe cărui voivod muntean, decedat acum trei veacuri. Orice s'ar zice, e cam greu să faci proces de presă lui Petru Cercel, rătăcitorul frate al viteazului Mihai-Voevod!... Te uiți atunci pe frontispiciul gazetei, cu intenția vădită de a lua de guler pe stăpân. Pe cine? *Adevărul* poartă în frunte două nume. Unul e al fondatorului A. V. Beldiman, care a răposat la 1897. Celălalt e al dlui C. Mille, care și-a mutat de mult călimărele peste drum. Te întreb, încă odată, ce să faci? Intr'un târziu, un prieten binevoitor îți atrage atenția, că girantul responsabil al foaiei e tipărit la sfârșitul paginei din urmă, în cel mai discret colț. Il chiamă Dumitru Vasilescu, și e om de serviciu în tipografie. Ii schimbul unui mic salariu lunar, el a luat asupra lui obligația de a intra la pușcărie, dacă se întâmplă cazul, pentru articolele iscălite de Petru Cercel, rătăcitorul frate al viteazului Mihai-Voevod...

Iată pentru ce, ori de câte ori avem prilejul, regretăm că n'avem încă o lege a presei, care să pună libertății frâna necesară a răspunderii. Libertatea fără răspundere? Ce definiție mai clară se poate da anarhiei? Și, decât anarhia, mărturisim fără ezitare, preferăm brutalitatea dlui Mussolini!

ALEXANDRU HODOȘ

Ficțiunea parlamentară

După ce, vreme de aproape trei secole, panaceul parlamentarismului a intoxicat organismele politice ale civilizațiilor ariene, până a le împinge gârbove și anemice pe pragul sublimiei și sălbaticei anarhii, o reacțiune neașteptată și salutară a intervenit în ultimii ani, atât în tratamentul medicilor, cari au început să aibă îndoieli asupra eficacității remediului lor, cât mai ales în bunul simț al bolnavilor, cari au refuzat să mai înghiță la orele fixate hapurile miraculoase. Reacțiunea aceasta a fost în bună parte provocată de cumplita sângerare a popoarelor arice prin războiul mondial. *Dovedirea pericolului ficțiunii parlamentare pentru existența societății este poate cea mai glorioasă cucerire a ultimului războiu.*

Realitatea crudă a războiului a ilustrat cu dureroase și impresionante sanguine :

a) Neprevederea criminală a Parlamentelor în perioada antebelică, perioadă în care Parlamentele diferitelor țări nu numai că nu au luat măsurile necesare, fie pentru a pregăti, fie pentru a împiedica războiul, dar au neglijat conștient posibilitatea unui conflict mondial, de dragul discuțiilor inutile, intereselor personale și luptelor mărunte de partid. Mult, puținul, care rău sau bine s'a făcut în această direcție, a fost opera exclusivă a puterii executive, săvârșită de cele mai multe ori prin ocolirea Parlamentelor sau împotriva lor.

b) Inutilitatea Parlamentelor în timpul războiului, când de voie sau de nevoie, prin forme constituționale ca la noi, sau sub amenințarea Curților marțiale ca în Franța sau în Germania, acești reprezentanți supremi ai deținători suverani ai voinței populare au trebuit să abdice drepturile lor sacrosante puterii executive. În această perioadă, activitatea Parlamentelor se reduce pretutindeni la simpla înregistrare a actelor de guvernământ și la vizitarea festivă a cartierelor

*) Redacția *Țării Noastre* nu împărtășește întru totul părerile exprimate în acest articol. Credem și noi, că parlamentarismul trece printr'o criză reală. Principiul însă, suntem convingși că mai poate fi salvat.

generale cele mai depărtate de front; ele își recapătă importanța lor nocivă numai la acele state, cari pe punctul de a fi învinse se sfîșesc să mai exercite dictatura integrală. Rezultatul este transformarea înfrîngerei probabile într'o catastrofă definitivă și adăogarea dezastrului intern prăbușirii externe.

c) Activitatea haotică a Parlamentelor în perioada postbelică, când în locul operei pozitive de reconstituire morală și materială, la care cu drept cuvînt se așteptau popoarele mult încercate, Parla-mentele au oferit spectacolul dureros al aceleiaș tradițional sbucium steril, frămîntat din patimă meschină, din interes personal, din mărunte uri de partid, și din verbiaj sonor.

De altminterea nici nu putea fi altfel! Parlamentarismul este în esența lui însuși o ficțiune, o bulă de săpun strălucitoare, menită să orbească aspirațiile, să înșele interesele, să ametească revoltele catego-riilor sociale care ocupă un loc inferior în procesul de producție; este un vestmînt de podoabă mincinoasă, aruncat șiret împrejurul tru-pului vînjos, al dictaturei; este singura concesiu făcută de dragul formei de către noua democrație victorioasă acelor numeroase stratu-ri sociale, care au ajutat-o să-și realizeze revoluț-a sa proprie, dărâ-mînd vechea democrație și întronînd elementele necesare formei sale de producție.

Parlamentarismul modern a fost inaugurat de Olivier Crom-well în Anglia și de Revoluția dela 1789 în Franța. Originea sa este burghezo-capitalistă, și genealogiile care vor să-i stabilească filiatu-ra fie cu senatul roman, fie cu areopagul grec, fie cu „concilia plebis“ din antichitate, fie cu corpurile colective din evul-mediu, sunt tot atît de fantastice ca arborii atâtor neamuri de boeri români, cari vor să se înalțe nu numai în cerul de purpură a imperiului bizantin, dar în albastru senin al Provenței franceze și în negurile cenușii ale Țărilor de Nord. Esența Parlamentarismului este să fie reprezentativ, adică, ca o sumă de indivizi, aleși prin proceduri mai mult sau mai puțin complicate, să reprezinte voința colectivă a tuturor membrilor unei societăți, astfel ca ultimul mădular al unui corp social să ia parte hotărâtoare la conducerea efectivă a statului. Ori, nici odată, nici se-natul roman, nici areopagul grec, nici corpurile colective ale evului mediu nu au îndrăsnit să legitimizeze existența lor printr'o atît de ci-nică sfruntare a realității; iar întrucît privește „concilia plebis“, ele erau un mijloc de guvernare directă a poporului ca și plebiscitul.

Marg-nile restrânse ale acestui articol ne împiedică să reîncepem discuția sterilă a tuturor argumentelor care s'au adus în sprijinul siste-mului parlamentar. Pentru noi, sistemul parlamentar a fost inventat și păstrat de întemeietorii formei de producțiune burghezo-capitalistă din două motive.

1. Pentru a opune regimului absolutist al democrației latifundiare o lozincă menită să grupeze împrejurul ei toate categoriile sociale prin mirajul autodeterminării.

2. Pentru a împărți răspunderea guvernării lor — să nu uităm că reprezentanții formei de producțiune burghezo-capitalistă erau

negustori și industriași calculați, timizi și șireți — cu toate celelalte categorii de producători, pentru ca fie care act de al burghezimei-capitaliste să fie un act solemn al națiunii întregi.

Primele instituții parlamentare au găsit de alt fel în dictatura familiei Cromwell în Anglia și în dictatura Comitetului Statului Public în Franța corective cu atât mai puternice, cu cât prescripții multiple restrângeau și numărul eligibililor și numărul electorilor. Parlamentele acestea erau adevărate emanațiuni ale puterii executive, cu care se identificau de cele mai multe ori. Pe măsură însă, ce forma de producție burghezo-capitalistă câștiga în întindere și în profunzime, ea îngloba nu numai straturi din ce în ce mai largi ale societății în agrenajul procesului ei economic, schimbând astfel omogenitatea structurii primitive, dar deslănțuia prin concurență, care este unul din atributele sale caracteristice, coliziuni între interesele secundare ale diferiților ei membri. Un mijloc comod pentru a spăla în familie rufele acestor certuri fratricide, fără a deranja exercițiul însuș al dictaturei, era Parlamentul. De aci acea perioadă de gâlceavă glorioasă, care se întinde ca un neîntrerupt șnur roșu de-alungul activității parlamentare a sec. al XIX-a, gâlceavă la sgomotul prietenos al căreia burghezimea-capitalistă a dictat precum a voit... O bună bucată de vreme cel puțin.

A dictat burghezimea-capitalistă atâta timp, cât ea însăși nu a luat în serios Parlamentul. În momentul însă, când sub influența diferitelor crize economice situațiunea sa materială a suferit pierderi, când necazurile ei financiare au întărit pofta de putere a celorlalte clase producătoare, și când sub influența acestor două cauze doctrinarii dulcegăriei politice au acordat pe lira divină a „națiunii“ coardele eoliene ale parlamentarismului și au intonat imnul sacru al fraternității, legalității și libertății umane, în momentul acesta, sistemul parlamentar a devenit o putere distructivă în stat, un pivot puternic al anarhiei, și dintr-o simplă și modestă ficțiune, o nălucă grozavă, setoasă de jaf, de foc și de sânge.

Retro, Satana! Dela extrema dreaptă ca și dela extrema stângă, din Italia lui Benito Mussolini ca și din Rusia lui Ulianov Lenin răsună acelaș strigăt de alarmă, smuls din gâtlejul omenirei bolnave de hapurile miraculoase ale kerenskilor de toate neamurile. Anii de glorie ai vorbăriei, ai gesturilor teatrale, ai atitudinilor eroice au trecut! Omenirea are nevoie de ordine, de muncă, de autoritate; o spun nu numai acei chemați să ordone, dar — și aceasta este dovada peremptorie — o reclamă acei cărora trebuie să li se poruncească.

N. LUPU-KOSTAKI

Propaganda împotriva României

— Dușmanii țării noastre la lucru —

De câteva luni încoace mai cu seamă, dușmanii din afară ai țării, serviți cu lipicioasă râvnă de prelunga cohortă a lighioanelor care au poposit înlăuntrul pe spinarea ei, lucrează.

Intunecata acțiune a acestor jivine mărunte, aderente și numeroase, se compune din două părți: una subterană și una la suprafață. Rosătura dedesupt, cu încălcite ramificații internaționale, pune în mișcare aceste multiple elemente de scârboasă zoologie, pe miriadele de picioare ale calomniei perfide și ale ponegririi criminal sistematizate.

Rzultanta acestei acțiuni este izbucnirea la suprafață a unor acuzațiuni obraznice și miocinoase, atât de abil aranjate, încât din timp în timp înregistrăm cu durere și revoltă complicitatea unor nume străine mari și câteodată scumpe nouă.

E de prisos să facem aci negrul pomelnic al ultimelor luni.

Faptele sunt pe deplin cunoscute.

Se cunosc diferitele volume ale tuturor f. ldermannilor și sternilor, lipite astăzi iarnă și astăzi primăvară, cu impertinente pretenții de „statistică” și de „probleme minoritare”, în vitrina librăriilor pariziene. Tot atât de bine sunt cunoscute diferitele plângeri clandestine, sosite la *Liga Națiunilor*, despre care, de curând, ministrul nostru la Berna a făcut interesante declarații. Este cunoscută galăgioasa satisfacție, cu care anumita noastră presă a sprjinit, pe dedesupt sau fățiș, aceste lovituri piezișe, pe care dușmanii noștri ni le aplică, fără să scape nici un prilej, cu mare măiestrie.

Dar, ultima oră ne aduce un fapt uimitor, a cărei nerușinare nu are precedent în acțiunea de defăimare întreprinsă împotriva noastră. În străinătate s'a răspândit un „apel”, semnat de peste treizeci de intelectuali între cari: Blasco Ibanez, Romain Rolland și Upton Sinclair.

Apelul, bazat pe date din *Țărănismul, Facta*, și alte izvoare care pornesc de pe același pisc roșu, protestează împotriva României, tratând-o ca pe un tâhar și ucigaș de drumul mare, strangulatoare a

populației din Basarabia, și cere eliberarea „nenorociților“, pe care îi ținem în beciuri pentru a-i ucide „fără judecată“! Și mai cere drept de autodeterminare în Basarabia, în fața „opiniei publice europene“.

Autodeterminare pentru 2.200.000 de români din 2.600.000, populație totală a Basarabiei.

Noi, ucigașii și schingiitorii „nenorociților“ agenți ai Moscovei, mieii blânzi, suavii idealiști, cari ne-au dat atentatul dela Senat, ne-au asvârlit depozite de muniții și trenuri în aer!

Toate acestea, semnate de Blasco Ibanez, ale cărui romane tineretului nostru le știe pe de rost, și de Romain Rolland, patronul golaniului vagabond Panait Istrati, al cărui geniu n'a vroit să-l recunoască țara!

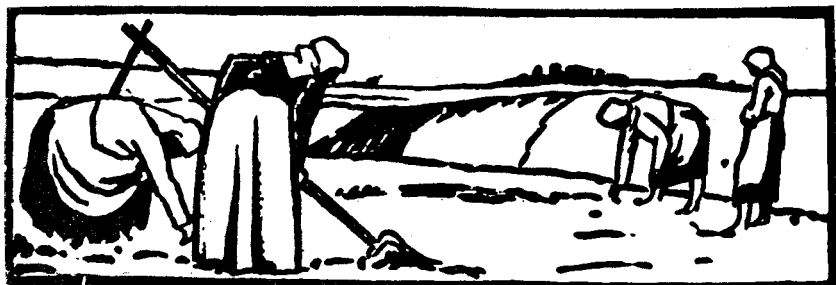
Că spun străinii din afară, că dreg străinii din afară, treaba lor și rostul lor, dar pentruca lucrurile să fi ajuns până aci, câtă otravă trebuie să fi exportat străinii *din lăuntru*, cu câtă artă putredă trebuie să fi măsluit infamiile acestea consorțiul de păduchi și lipitori, care consumă nesupărat sângele generos al acestei biete țări!

Pentruca un Ibanez sau un profesor dela Universitatea din Praga să fi putut semna minciuni de acest calibru, cerând drept de autodeterminare pentru o provincie care a fost și este românească, zelul tuturor costafurilor trebuie să fi întrecut pe acela al Moscovei și al „Ungurilor care se deșteaptă“.

Nu mai e un fapt, care poate fi privit drept un simplu motiv de harță rotativească. Se joacă o scenă de act al treilea pentru țară.

Deci, pentru cohorta rău mirositoare a păduchiilor și a lipitorilor, care ospătează liniștit în acest ținut blagoslovit de Domnul, am avea o vorbă: coarda e cam întinsă, și s'ar putea să vină mai curând decât s'ar crede tulumba cu praf de insecte și măturoiul care rade scurt terenul de musafirii lipicioși...

V. RUSSU-ȘIRIANU

Continuitatea psihologică

Infiriparea vieții de stat românești în Ardeal a pornit acum șapte ani sub semnul *continuității de drept*. Aceasta a fost osia principială a guvernării Consiliului dirigent, iar mai târziu a ajuns un motiv pentru întârzierea unificării Ardealului cu vechiul Regat.

Deși această noțiune a fost ridicată de un partid politic la rangul unui principiu de guvernământ, totuș nimeni nu și-a luat osteneala să o definească mai de aproape; nu au făcut acest lucru nici cercurile oficiale de pe atunci, și nici opinia publică nu s'a ridicat până la gradul de exigență de a cere acest lucru. Opinia publică s'a mulțumit cu programe și devize nebuloase, și așa va fi până când nu se va fi dezvoltat un spirit critic, care să ia sub o riguroasă și conștientă cercetare întreaga noastră viață publică. Dar, aceasta nu ne împiedică, ca măcar în mod izolat să încercăm a lămuri o noțiune imprecisă.

Continuitatea de drept, care a însoțit, și mai încurcă și azi viața publică ardeleană, nu era permis să meargă mai departe de asigurarea avutului cetățenilor și de buna funcționare a instituțiilor de stat. În ce privește pe cea dintâi, suntem cu toții de acord. Câtă vreme suntem aderenți ai actualului regim social, această chestiune este scoasă din orice discuție.

Partea care merită să fie discutată este aceea referitoare la viața publică, care nu numai că nu întrunește unanimitatea sufragiilor cetățenești din această parte a țării, dar ea ne va desbina tot mai mult. Grație unui complex întreg de motive, diriguitorii inițiali ai Ardealului au extins interpretarea teoriei continuității de drept în sensul, că vechile instituțiuni de stat nu trebuiesc numai păstrate, ci fortificate. Acest fel de a vedea a stârnit, firește, o reacțiune dârză din partea adversarilor acestei teorii, împrejurare care a accelerat procesul de unificare. De bine, de rău, aceasta este aproape terminat acum. Ajunși în acest stadiu de evoluție, firesc ar fi ca preocupările noastre să se

Într-o nouă bază: să studiem avantajile sau relele sistemului existent, desbrăcați de orice prejudecăți ale trecutului. Dar nu se întâmplă așa. Organizația noastră de stat nu este reflectată în oglinda vieții reale ardeleni, ci în aceea a legiurii maghiare. Dacă noile principii adoptate nu cadrează cu concepția exprimată de legiutorul maghiar, atunci întreg sistemul este detestat. Urmărind această mentalitate rămâi cu impresia, că într'adevăr mai sunt numeroși români cari cred, că legiurirea maghiară ar fi ocrotit cu sinceritate vreodată interesele românismului, de vreme ce nu admit schimbarea sau modificarea ei. Credință naivă, dacă e sinceră, și ceva mai gravă dacă este conștientă, căci știut este, că începând cu calificarea anumitor delictes și până la legea administrativă, toate paragrafele acestei vaste legiurii tindeau la exterminarea noastră. Să ne amintim numai de modul cum au fost constituite adunările județene în regiunile unde elementul unguuresc era ca și inexistent, ca să ne putem da seama de gradul de rătăcire al unor juriști ardeleni, cari tot mai stăruiesc să se conserve legile și instituțiile unei lumi apuse. Faptul, că această teorie există într'adevăr, denotă o stare de spirit care depășește limitele continuității de drept; ea izvorește dintr'o dispoziție intelectuală și sufletească profund îngrijitoare, din *continuitatea psihologică* cu aceea ce a fost și nu mai trebuie să fie. Acesta ni se pare a fi diagnosticul adevărat al luptei sterile ce o duce o bună parte a Ardealului împotriva oricărei idei sau concepții care nu-și găsec originea în legea pozitivă a fostului regim unguuresc.

Făcând această constatare, trebuie să ne gândim serios și la remediile ce se impun. Noi credem, că două sunt mijloacele potrivite pentru a pune capăt păgubitoareii continuități psihologice de care am vorbit: pe deoparte unificarea culturală, cât mai grabnică și mai completă, pe de alta studierea directă și temeinică a evoluției sociale naționale ardeleni, pătrunzând până în cele mai mici amănunte structura lui actuală.

Dar unificarea culturală poate elibera de sub puterea mentalității streine numai generațiile mai tinere, nu și pe cele formate. Or, interesul suprem național este să le descătușăm în fapte și pe acestea din urmă. Pe ce cale însă?... Prin studiu. Să desvălim fiecare colț al apusei legiurii maghiare, deschizând ochii fiecărui român de bunăcredință asupra modului cum a fost oprit în loc progresul unui popor dotat cu cele mai apreciable însușiri. Făcând lumină completă asupra trecutului și arătând rezultatul final pe care acesta ni l-a transmis, nu credem să se mai găsească cineva, care să pretindă cu aiere de seriozitate de a ferici Ardealul cu demodata, antidemocratica și antiromâneasca legiuire maghiară. Deodată cu aceasta va dispăre și continuitatea psihologică de astăzi, și cu ea, nădăjdum, Ardealul va putea lua contactul cu civilizația Apusului pe alte căi decât acele cunoscute până acum.

P. NEMOIANU

Lacrimile lelei Pătruța

Când mă roade amărăciunea și urâtul, închid ochii, oftez, și — mă gândesc la lelea Pătruța. Când, după vre-o două minute îi deschid iar, de pe firmamentul vieții mele dispare ori-ce nor și se ivește soarele.

Avea alt nume, dar copiii mei îi ziceau „lele Pătruța“. Numele acesta i l-au dat într'o zi de toamnă, la trei săptămâni după-ce m'am așezat în Valea-Iată. După ei, încetul cu încetul, s'a obișnuit tot satul să-i zică așa.

Mă rodea atunci amărăciunea și urâtul. Afară era ploaie și frig prevestitor de ninsoare. Ca să alung plictiseala, citeam o schiță de Mark-Twain, iar preoteasa cosea o cămașă. Copiii se încălziau la foc. Odată, cam pe la mijlocul schiței, îmi așezai cartea pe genunchi și aruncaî preotesei o căutătură duioasă. Aruncă și ea cămașa la o parte, mă privi, — nu cu prea multă duioșie, — și însoțindu-și cuvintele cu un zâmbet amar îmi zise :

— Cine te-a pus să ne aduci în satul ăsta?

Să nu credeți, că i-am dat vre-un răspuns. Ar fi devenit dintr'o dată atât de vorbăreață, încât ar fi stricat tot efectul schiței lui Twain.

Dar, nici n'a fost nevoie. Tocmai în momentul, când îmi arunca niște fulgere din drăgălașii ei ochi, se deschise ușa și își făcu intrarea lelea Pătruța, o bătrână gârbovită, ca de șaptezeci de ani, îmbrăcată în suman cenușiu și cu năframă cenușie pe cap.

— Vine iarna, gândiam, simțind o răcoare prin spate, iar ea își așeză cărja după ușă, apoi veni de-a dreptul la mine și oblindu-se, îmi zise :

— Să te custe Dumnezeu cu sănătate, domnule părinte. Dumnezeu te-a adus în satul nostru...

— Să-ți dea Dumnezeu bine, lele, i-am răspuns închizând cartea și privind-o țintă în ochi.

Ah, ochii aceia! Unul era orb, acoperit în întregime cu albeață, iar celalalt rece, ca de mort. Și mă măsură cu el din creștet până în tălpi.

— Știi, noi suntem vecini, — îmi mai zise sărutându-mi mâna.

În satele dela munte casele sunt rare și astfel îmi era într'a devăr vecină. Casa parohială era la poalele unui deal stâncos, iar casa ei se găsea în vârful dealului.

O măsurai și eu, tot din creștet până în tălpi, răspunzându-i:

— Cred, că vom fi vecini buni.

— Să dea Dumnezeu...

Apoi, făcu un semn de plecăciune, se îndreptă către preoteasa, și îi zise și ei:

— Să te custe Dumnezeu cu bună sănătate!

Își desfăcu sumanul, și înfundându-și mâna în sân scoase unul câte unul vre-o cinci-sprezece ouă și le așeză pe masă în fața preotesei, bolborosind:

— Știi, doamnă, n'am putut veni până acum, că am fost beteagă. Eu am dus-o bine cu toate preteșele, și aș vrea să avem cunoștință bună și la olaltă...

Preoteasa privea buimăcită ouăle, gândindu se ce să-i răspundă. Dar, fără să aștepte vre-un răspuns ea o luă către cuptor, la copii.

— Și vouă v'a adus mama ceva, — le zise, mângâindu-i. Din poala ei se iviră în scurtă vreme bunătățile: nuci, mere și alune. În mai puțin de cinci minute se încheiă între ei prietenia cea mai sfântă; cel mai mic se și așezase în poalele ei.

— Unde locuiești? — o întrebă băiatul cel mai mare, privindu-i cu milă ochiul cel cu albeață.

— Aici numai, în vârful dealului.

— Să ne duci și pe noi acolo, — izbucniră toți trei de-odată.

— Vă duc, guro, vă duc...

— Să ne jucăm cu copiii dumitale, adăogă fetița, ronjâind un sâmbure de nucă.

— Eu, guro, n'am copii.

O tristeță adâncă se lăsă pe fețele copiilor, toți trei își plecară capul în pământ și rămaseră gânditori.

— Dar ce ai? — reluă fetița, privind o cu compătimire.

— Iac' așa, câteva găinuțe...

— Cătuțe? — făcură acum toți trei, prinzându-o pe după cap.

— Pătruțe, guro...

— Și încă ce?

— Câteva... căpruțe...

— Cătuțe?

— Pătruțe...

— Și încă ce?

— Și maruțe!

— Și nucuțe?

— Și...

— Și alunuțe?

— Și...

— Dar bărbat, ai? o întrebă băiatul cel mic.

— N'am, îi răspunse, mângâindu-i părul. Eu n'am pe nime, decât pe Dumnezeu și pe voi, de-o fi să avem cunoștință bună la olaltă...

— Și pătruțe căpruțe...

— Și multețe alunuțe...

— Lele Pătruța, — îi ziseră copiii, după-ce gătară merele și nucile și alunele, dumitale de ce nu ți-a dat Dumnezeu bărbat?

— Mi-a dat, guro, răspunse bătrâna scoțând un oftat ușor, dar, mi l-a înghițit baia... și pe el și pe Raveca mea... Și le spuse scurta și trista ei poveste.

Ca toți oamenii din Valea-Iată, bărbatul ei a fost băieș la băile de piatră. Aveau și o fetiță, pe Raveca, frumoasă ca o zi de primăvară. Și, — tocmai într'o zi de primăvară, — au plecat împreună la baie, cu merizide. Pe bărbat l-au găsit vesel. Dăduse de piatră bună, ușoară la cioplit.

Se așezară toți trei sub o stâncă, și nici n'apucară să desfacă merindea, când de-odată se auzi un huruit puternic sub pământ. Iși făcură toți trei cruce, și căutară să se ridice. Dar n'au apucat să se mai ridice. Din stâncă s'au desfăcut câți-va bolovani uriași și s'au prăbușit peste ei... Lelea Pătruța a mai auzit un vaiet dureros al Ravecăi și... atât.

Când s'a trezit, era acasă, în pat, cu o cârpă udă pe ochi. De sub cârpă vedea, dar numai cu ochiul stâng, două sicrie așezate în mij ocul casei. Atunci a adormit din nou, și când s'a trezit iarăși nu mai era nimeni, numai ea și păreții... Dar e mult, e mult de-atunci...

În ochii copiilor se iviră lacrimi. O ascultau în tăcere religioasă, iar la urmă fetița o prinse de mână, și privindu-o în dreptul ochilor o întrebă:

— Ai plâns mult, lele Patruța?

— A plâns sufletul în mine, guro. Ochii... n'au mai plâns. Când s'a prăvălit stâncă peste noi, s'a topit și cel din urmă strop de lacrimi în ochii mei... Și plânsul fără lacrimi e prea, e prea amar... Vai, cum aș vrea să mai lăcrimez odată, și apoi să mor...

Când s'a depărtat, copiii au rămas nespuse de triști. Eu însă am simțit că pierde amarăciunea din sufletul meu și urâtul. Iar nevastă-mea a uitat să mă mai întrebe: de ce-am dus'o în satul acela?...

* * *

Trei ani de zile n'am văzut nici-o lacrimă în ochii lelei Pătruța. La înmormântări, când plângea tot satul, cu mic cu mare, lelea Pătruța își pironia ochiul asupra mulțimei și ofta. Și totuși, simțeam, că e mai adâncă durerea ei ca a altor oameni...

În primăvara celui de-al doilea an, pe la Rusalii, copiii mei au coborât dealul tot plângând și vaitându-se. Ingâlbened, am ieșit înaintea lor. Mă gândiam cu groază, că va fi murit lelea Pătruța, și n'aș fi voit să moară... Dar i-au murit cele patru găini.

A urmat un consiliu familiar, la care am luat cuvântul toți, pe rând, eu, preoteasa și copiii. Ca un rezultat al acestui consiliu, peste vre-un ceas copiii au urcat iarăși dealul. Fetița ducea în brațe o găină, iar băieții trei pulcuțe.

În toamna celui de-al treilea an i-au murit căpruțele, iarăși toate de-odată. Copiii erau desnădăjduiți. Acum nu mai putea fi vorba de consiliu familiar. Eu n'am avut capre nici-odată. Urcau dealul plângând și îl coborau tot plângând.

Intr'o zi m'am dus și eu pe deal, ca să-i aduc acasă.

Mă așteptam să găsesc pe copii plângând, iar pe lelea Pătruța privind-i cu ochiul cel de mort și oftând. Dar, am găsit-o cu ochiul pironit pe-o foaie albă de hârtie, ce o ținea în mână. Pe hârtie erau zugrăvite patru căpruțe, un desen simplu, grotesc. Le desenase fetița mea.

Când am intrat, se întoarse cu fața spre mine. Și am văzut atunci... o, Doamne! ochiul ei nu mai era mort. Genele ei erau scăldate în lacrimi. Copiii nu plângeau, ci o priveau în tăcere. Era o tăcere sfântă, religioasă.

— Vezi, lele Pătruță, — i-am zis, emoționat, la despărțire, că ți-a dat Dumnezeu lacrimi...

— Să-ți custe Dumnezeu copiii cu sănătate, — îmi răspunse cu aceeași emoție, — că m'am stâmpărat și eu odată!

Apoi, apropiindu-se de urechea mea:

— Să vii mâine, să mă spovedești. Simt, că nu mai am zile multe...

Pe buzele mele a încremenit întrebarea:

— Cătuțe?

Ea m'a înțeles.

— Pătruțe, — îmi șopti strângându-mi mâna cu putere.

Nu-mi venia să mă despart de ea. Aș fi dorit să o pot contempla, multă vreme. Femeia cu ochii în lacrimi e frumoasă la orice vârstă.

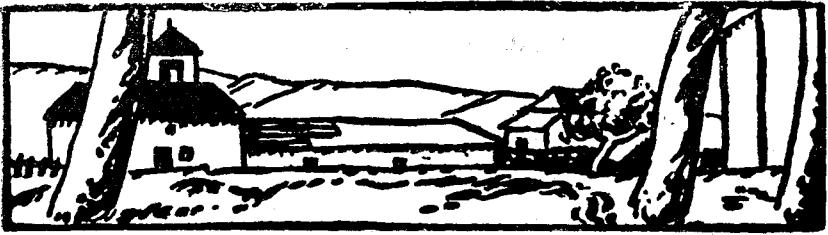
* * *

După patru zile, copiii mei urcară dealul, însoțiți de-un jalnic glas de clopot. Câteva femei tocmai îmbrăcau cadavrul lelei Pătruța.

Iși vărsară și copiii toate lacrimile...

Iar fetița se apropie de moartă, îi desfăcu cămașa și între gemete dureroase îi infundă în sân hârtia cea albă, cu cele pătruțe căpruțe...

SEPTIMIU POPA.

Adevăratul vinovat

În scrisoarea sa către d. Octavian Goga, publicată într'unul din ultimele numere ale *Țării Noastre*, d. Andrei Corteanu recunoaște, că nu directorul acestei reviste prin „atitudinea sa dușmănoasă” față de conducătorii partidului național, și în special față de șeful său d. Iuliu Maniu, împiedică unirea sufletească a Ardealului cu vechiul Regat. Distinsul publicist și om politic stabilește, că vina o poartă tocmai acei conducători ai partidului național, cari vor să-și păstreze nestânjenți, pentru ei și pentru ai lor, monopolul conducerii Ardealului, la a cărui autonomie jinduesc în secret.

Cu remarcabilul său simț de analiză, d. Andrei Corteanu desvăluie adevărata rană a dihoniei care ne desparte pe unii de alții; bănuim însă, că dacă d-sa nu a deschis cu desăvârșire rana, nu este fiindcă nu ar fi voit, sau nu a putut să o facă, ci mai curând de teama lucrurilor urâte pe care le-ar vedea dedesupt.

Răspunderea cade, întreagă, asupra dlui Iuliu Maniu și a celor câțiva oameni de casă ai săi, cari conduc partidul național. Știm cu toții, că atât fostul președinte al Consiliului dirigent cât și ciracii dsale sunt lipsiți de experiență politică; în schimb, nu am putea spune, că le lipsește, — și în special dlui Maniu — spiritul practic. Suntem convinși, că până și dsa s'a încredințat acum pe deplin, că numai norocului îi datorează faptul de a fi fost uns șef al partidului național din Ardeal. Socotim, că a sfârșit prin a-și da seamă, că lipsa sa desăvârșită de talent și sărăcia sa de aptitudini conducătoare nu-i mai pot fi de ajuns astăzi, pentru a-și menține o situație de șef, căzută ca din cer, iar deficitul său de energie, de hotărâre și de virilitate, care a făcut posibil lanțul nesfârșit de oscilări, nu se mai poate ascunde, în împrejurările de azi, cu nimic.

Ani de zile, d. Maniu a putut exercita la Budapesta profesiunea de deputat al românilor, grație bursei cu care l-au susținut capitlul Metropoliei, banca „Patria” și cancelaria sa advocațială din Blaj, tot astfel cum exercită și astăzi, — când viața este atât de scumpă și agonisirea celor necesare traiului atât de grea, — fără vre-o muncă

și avere, ca bursier supraviețuitor al răposatului Consiliu dirigent, profesiunea de semi-șef al partidului național.

Dar vai! toate au în lumea aceasta un sfârșit, și d. Maniu împreună cu cei cari profită de situațiunea dsale, au început să o înțeleagă.

Și este, desigur, dureros pentru omul care în întreaga lui viață politică nu a produs decât nedumerire, confuzie și disarmonie — afară de cele șase discursuri cunoscute până azi, — este afară din cale de dureros pentru omul care numai datorită unei femești îndemnări — îndemnare care-i și formează unicul merit — a știut să se mențină în fruntea partidului național, de a se vedea astăzi pus față în față cu oamenii politici ai vechiului Regat și cu valorile neîntinate — bătrâne și tinere — ale partidului național. El trebuie să constate, într'adevăr, că nu mai poate amăgi pe nimeni, și că nu-și mai poate menține situația uzurpată în politica Ardealului, pentru cel mai mare bine al său și alor săi.

De aici eforturile neputincioase care și-au găsit expresiunea lor desăvârșită în intrigi, în abilități găunoase și în pertractări sterile, toate acestea în scopul strâmt de a întârzia cât se poate mai mult curățirea abcesului în care fermentează febra de neîncredere, de duplicitate și de neînțelegere dintre Ardeal și vechiul Regat, febră întreținută cu bună știință de d. Maniu, și necesară minciunei politice pe care o reprezintă.

Soluția?

Ca acei câțiva adevărați oameni sinceri, cari mai întârzie încă în partidul național, mai mult dintr'un sentiment de pietate față de trecutul său, împreună cu tinerile valori ale partidului, care de mult nu mai cred în capacitățile șefului lor, că aibă curajul de a cere și hotărârea de-a impune plecarea dlui Iuliu Maniu din fruntea și dela conducerea partidului național.

Nimic nu ar mai sta în calea adevăratei uniri sufetești a Ardealul cu vechiul Regat, căci s'ar înlătura adevăratul autor al atentatului împotriva ei.

Ceialți? Bășici de săpun, strălucitoare o clipă...

MOISE NICOARĂ

Politica Sovietelor

— Lamentabila situație internă a Rusiei. — Activitatea lui Troțki. — Eșecurile din Europa și succesele din Asia. — Orientarea politicii externe ruse. —

Odată cu așa zisa reintrare în grația Sovietelor a lui Troțki, politica Rusiei pare a fi căpatat noi impulsuri.

Nu se poate vorbi de îmbunătățirea situației Sovietelor, căci ea este aceeaș în interior, date fiind greutatețile care au rămas și ele neschimbate. Anul agricol pare a fi bun, și totuși spiritele continuă a fi nemulțumite, iar veștile despre răscoale antibolșevice, — de astădată în nordul și sudul Ucrainei și în Caucaz, — străbat dincolo de hotarele Rusiei, cu toată cenzura care domnește acolo.

Cei doi factori interni: țărănul și lucrătorul, de cari Sovietele trebuie să țină seamă, sunt nemulțumiți. Țăranul rus, împrumțar, este refractar ideologiei și binefacerilor comuniste, care nu-i spun nimic, și pe care le respinge cu aceeaș hotărâre. Sovietele, totuși, nu pierd speranța de a-l câștiga, și de aceea misiunile comuniste la sate se înmulțesc în fiecare zi, academiile de propagandă rurală aruncă mereu noi valuri de misionari în satele rusești.

Se vede însă, că speranțele acestea nu cântăresc prea mult, de oarece chiar președintele Sovietelor, Kalinin, a trebuit să recunoască mai deunăzi, că „în Rusia nu există comunism, că nu se poate vorbi încă decât de dictatura proletariatului, stadiul spre comunism care îi prepară terenul.“ Vechea teorie a capitalismului de stat, prin concesiuni acordate comerțului și industriei private, este proclamată ca un sistem social nou-nouț, patentat dincolo de Nistru.

În timpul acesta, lucrătorul, — unicul sprijin al Sovietelor în afară de armată, — suferă. Șomajul crește pe zi ce trece. Cifra celor fără de lucru — în industria metalurgică în special — ar fi de 1.500.000 de lucrători. Troțki, venit în fruntea comisariatului economic, în așteptare ca situația lui să se întărească pentru a lua la momentul oportun singur în mână puterea dictatorială, face toate eforturile spre ameliorarea condițiilor interne ale Rusiei. Se încearcă acum realizarea unui împrumut intern forțat de 300 milioane ruble aur.

În situațiunea aceasta, numită pe drept cuvânt de către preșe-

dintele Massaryk: „experimentul bolșevic“, este evident, că singurul sprijin pe care pot conta Sovietele rămâne armata — acest „pumn puternic“ al Rusiei, cum o numește generalul Frunză — cu ajutorul căreia reușesc a menține teroarea înlăuntru, și speră să formeze „o cum-până în relațiunile lor cu statele burgheze.“ De aceea și bugetul Rusiei pe anul viitor prevede, pentru armată numai, un spor de un miliard de ruble-aur, destinat reorganizării ei.

* * *

În cecece privește politica externă rusă, Sovietele au deocamdată două largi câmpuri de activitate, nu însă de-opotrivă de favorabile: Europa și Asia.

În Europa, Sovietele au înregistrat în ultimul timp o serie de eșecuri. Lovitura de stat din Bulgaria, concepută și sprijinită de ei, a fost sugrumată la vreme de guvernul bulgar. Iar de când cu noua orientare externă a Germaniei, decurgând din politica ei de înțelegere cu Antanta, — pe care nici manoperile lui Radek, nici ale lui Litvinov nu au putut-o zădărnici, — relațiunile Rusiei cu Germania sunt cam încordate. Amenințarea lui Litvinov, făcută lui Stressemann, că în cazul încheierii pactului de garanție, Sovietele vor încheia alianța cu Polonia, dovedește aceasta. În sfârșit, șansele plasării unui mare împrumut în Anglia sau în Statele Unite s'au dovedit cu desăvârșire nule.

Iată, dar, o serie de eșecuri, unele mai dureroase decât celelalte, care au determinat acum Sovietele de a începe și mai îndârjit o nouă ofensivă în contra Europei.

Prin organele lor de propagandă, — oficioase și secrete, — ei agită în Europa ideia revizuirii tratatelor de pace, a anulării datoririlor de război, ațâțarea luptei de clasă în țările agricole și industriale, și în sfârșit întreținerea nemulțumirilor în statele învinse.

Agenții bolșevici au invadat Austria, Ungaria, Jugoslavia, Grecia și Albania și încearcă a pătrunde în România și Bulgaria.

Aceasta este activitatea Sovietelor în Europa, activitate față de care, totuși, Cicerin își permite luxul celor mai pacifiste protestări. În schimb însă, în Asia politica bolșevică câștigă pe zi ce trece tot mai mult teren. Persia, Turkestanul până în Tibet, Mongolia, Manciuuria și China formează etapele penetrațiunii bolșevice în Asia.

Răscoala xenofobă și mișcarea comunistă din China sunt vădit opera bolșevicilor ruși, deși Cicerin o desminte, recunoscând totuși, că simpatia Sovietelor merge întreagă la răsculați, în timp, ce Zinoviev amenință categoric, că după China se va revolta și Indochina.

Și dacă, cu toate acestea, bolșevicii se declară adversarii unei conferințe internaționale pentru restabilirea liniștei în China, — la care noi nu am fi invitați, — este că o asemenea conferință ar servi interesele Sovietelor în Asia numai în cazul când ele și-ar avea acolo de spus cuvântul. Și mai trebuie să adăugăm la toate acestea și aju-

torul prețios pe care Sovietele îl dau lui Ab-El-Krim în Maroc, și mișcarea bolșevică întreținută de ei în America de Sud.

* * *

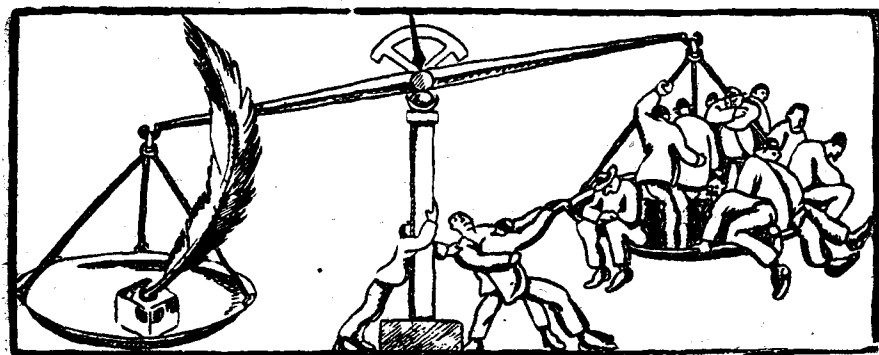
Aceasta fiind, în linii generale, politica Sovietelor, este învedereat că orice declarație, ca și orice nouă atitudine pe care ar adopta-o ele, trebuesc privite sub acest unghiu, și de aceea și svonurile recente despre dorința Sovietelor de a relua negocieri cu România au fost privite cu răceală.

Cert este, că prin îndepărtarea Rusiei de Germania și apropierea ei de Polonia, România s'ar afla înaintea unei situațiuni cu totul noi, în care nu se va putea arunca fără a-i cerceta în prealabil toate laturile.

I. PALEOLOGU

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Problema Basarabiei

Rezultatul alegerii parțiale dela Chișinău, care s'a terminat cu biruința incontestabilă a partidului țărănesc, a dat naștere, cum era și firesc, la foarte multe comentarii și la foarte multe bucurii. În paranteză fie z'is, nu prea înțelegem pentru ce se înveselesc atât de frenetic d-nii Iuliu Maniu și N. Iorga, mai ales acesta din urmă, din pricina succesului electoral înregistrat de bunul dumnealor amic d. C. Stere. Nici noi nu mai stăruim asupra mijloacelor de propagandă întrebuițate de adversarii noștri, cari au fost de data aceasta și adversarii unității politice a României-întregite, căci în această privință nimeni nu mai poate avea vreo îndoială. Nu e numai o simplă gentilețe, faptul că d. dr. N. Lupu, în manifestul de mulțumire către alegătorii dlui N. Alexandri, îi zice acestuia, pe rusește, Nicolaie Nicolaevici. Aceasta a fost starea civilă cu care s'a înfățișat pretutindeni bătrânul boier, care cerea în 1920, dela tribuna Senatului, măcar o bucățică de „autonomie“ pentru „Basarabia martirizată“ de stăpânirea românească...

Fără îndoială, triumful partidului țărănesc se datorește unei vaste exploatare, lipsite de orice scrupul, a nemulțumirilor, care, e tot atât de evident, s'au încuibat adânc în mijlocul populației basarabene. Rezultatul alegerii dela Chișinău ne obligă, prin urmare, pe toți, să privim realitatea drept în față, să găsim obârșia răului, și, dacă există o problemă internă a Basarabiei, — căci o problemă externă a acestei provincii românești nu poate fi, — suntem datori să purcedem cât mai grabnic spre dreapta ei rezolvare. Să nu întârziem prea mult cu căutarea vinovaților. Să fim xăm, cu un ceas mai de vreme, soluțiile.

În această privință, declarațiile făcute deunăzi de d. general Averescu la Chișinău au depășit cu mult proporțiile obișnuite ale unui discurs de circumstanță, luând aspectul unui adevărat îndreptar în ceea ce privește situația din Basarabia. Sunt formulele limpezi și sincere ale unui adevărat om de guvernământ, care știe să unească spiritul de dreptate cu nevoile mari ale statului și care poate să fie în același timp un suflet înțelegător și o minte plină de cumpăt. Recunoscând toate nemulțumirile populației din Basarabia și cercetând cauza lor fără niciun strop de exagerare, mai mult decât atât: așezând suferința unui colț de țară în cadrul greutăților cu care are luptat o națiune întregă la începutul unei noi viți de stat, d. general Averescu a recunoscut, că e nevoie, și dincolo cași dincoace de Prut, de o administrație mai bună; dar a refuzat cu hotărâre să justifice pe acela, cari s'au obișnuit să arunce toată răspunderea necazurilor pe seama unirei, realizată după atâția ani de restriște îndelungată.

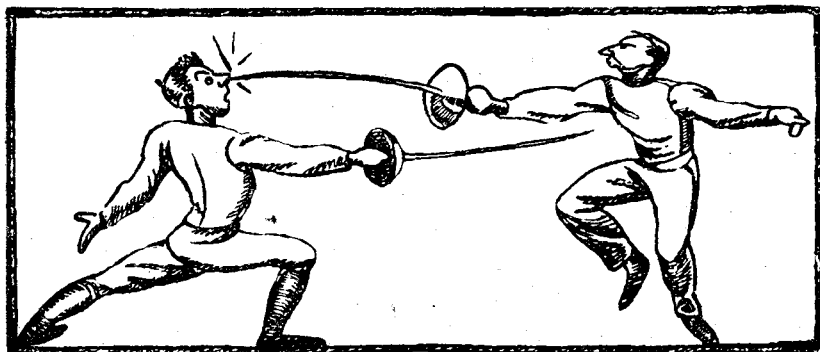
Tămăduirea răului social, din frământarea căruia atâți „descreerați” și atâți „criminali” au făcut o trambulină a demagogiei, nu poate să isvorească dincolo de hotarele sfințite cu sânge ale ideii naționale. În favoarea acestei perspective mai pledează și un alt amănunt, asupra căruia nu s'a stăruit destul. Nu trebuie să se uite, că în alegerea dela Chișinău au votat numai alegătorii dela Senat, prin urmare oameni trecuți de 47 de ani. (Listele electorale nu s'au mai revizuit din 1918.) Aceștia, fără îndoială, au fost captivați mai ușor de melancolia rusofilă a dlui Nicolaie Nicolaievici Alexandri.

Nădejdea noastră e alta. Noi vom izbândi cu tinerețea...

Voturi evreiești

Gazeta din Cluj a partidului național, opintindu-se să prindă și ea ceva din înțelesul alegerei dela Chișinău, îndrăznește să spună, fără să i se roșească hârtia de rușine, că cele peste 5000 voturi obținute de candidatul partidului poporului, d. Sergie Niță, sunt, într'o bună măsură, voturi evreiești. Am putea, pur și simplu, să răspundem în glumă acestei proaste intrigi, pusă la cale de cunoscuții salariați ai fabricii de piele Remner, făgăduind să pătăm, din sărăcia noastră, câte zece mii de lei pentru fiecare evreu din Chișinău, care a votat cu partidul poporului. Suntem siguri, că n'am pierde nimic... Dar, ca să nu se spună că scăpăm prea ușor, vom răspunde serios, punând la contribuție rezultatele parțiale publicate în *Aurora*, oficiul partidului țărănesc. Din aceste rezultate reiese, că în orașul Chișinău, unde votează marea majoritate a evreilor, d. Sergie Niță a avut 700 de voturi, iar candidatul partidului țărănesc: 3000. Concluzia se impune dela sine.

ION BALINT

GAZETA RIMATA

Oameni pretențioși

*Di N. Iorga a terminat o nouă
comedie, intitulată „Pretențioși“.*

*De zece zile, la Văleni,
Pe văi, pe dealuri, prin poeni,
Se cerne 'ncet o ploaie deasă
De nu mai poți ieși din casă.
Stropitul cerului de plumb
O fi el bun pentru porumb,
Pentru fânașuri, pentru iarbă,
Dar e penibil pentru barbă...
Deci, domnul Iorga, în călduri,
Pe ploaie (printre picături)
In plină hidroterapie
A mai comis comedie!...*

*Această piesă, așa dar,
Se va juca la Popular,
Sau chiar la Național (la anu')
De-o vrea Corneliu Moldovanu.
Dar publicul, nepriceput,
Va face cum a mai făcut;
Va fluera vreo patru acte,
Și va dormi printre antracte...*

Iar domnul Iorga 'njuriat,
C'un umăr mult mai ridicat,
Svârlind în sală cu galoșii
Va exclama: — „Pretențioșii!“

Conflictul, vai! e permanent,
Așa a fost și 'n Parlament:
De douăzeci de ori pe lună
Era bătaie la tribună,
Pe fiecare coridor
Putea a gaz mirositor,
Plesneau în aer tiribombe...
(Noroc, că nu erau și bombe!)
Deci, spectatorii revoltați
Plecau, spunându-și supărați:
— „Mă duc, mai bine să văd Moșii...“
Auzi, auzi, pretențioșii!

De stai să judeci pușintel,
Cu domnul Iorga e la fel,
Zic unii 'n Țara Românească,
Că n'ar fi rău să se oprească,
Să nu mai facă de pe-aici
Cu ochiul înspre bolșevici,
Și mai ales, să nu mai scrie
Pe ploaie, nicio comedie...
Iar când s'o duce 'n Parlament
Să fie-o leacă mai decent,
— „Să nu mai cânte ca cocoșii,“
Spun cetățenii. Pretențioșii!

NICU MODESTIE

depozitar de ziare și corespondent al
„Neamului Românesc“ la Văleni

INSEMNĂRI

Termometrul. — Avem țigări speciale (n'ar mai fi!), avem vagoane speciale, vinuri speciale, smântână specială, comisii speciale, regimuri speciale, și așa mai încolo. Suntem, într'un cuvânt, o țară de specialități.

Dar nimic nu e mai special, în această țară de specialități, decât felul în care ne-am obișnuit să ne comportăm față de variațiile termometrului. E drept însă, că și variațiile climatologice sunt cam... speciale, așa încât consecințele vieții noastre intelectuale, artistice și chiar politice, nu trebuiesc privite așa de tragic, după cum le socotea deunăzi un talentat poet într'o gazetă de teatru și sport, și după cum îi ținea isonul un tânăr melancolic într'o gazetă tristă.

Amândoi scriitorii, — fie care după puterile sale de a dramatiza, — brodadu grav comentarii pe tema, că noi suntem una din puținele țări care, odată cu căldurile, ne *dezintellectualizăm*. (Parcă pe frig, grozav ne am mai intelctualiza!)

Pe porțile teatrelor, praful se așează gros ca o tencuială a amorțelii — scria poetul — librăriile adorm cu cărțile în brațe la umbra propice a obloanelor lăsate, rotativele tipografiilor ințepenesc, publicistica literară sforăie.

Și, ca prim antidot împotriva acestei insolajii intelectuale, poetul nostru preconiza creierea unui teatru de vară (în loc de dușuri reci). Melancolicul reporter artistic al tristei gazete imprima accente și mai patetice acestor tânguiri. Nenorocită țară — scria anonimul cronicar — vara orice mișcare spirituală e lovită de ataxie. În occident, fie arșiță de August, fie ger de Bobotează, viața intelectuală își continuă cursul. Tipar-nițele se mișcă spornic, sălile de spectacol gem de spectatori, lumea citește, lumea gândește, lumea discută.

La noi, tradiționala hârtie albastră se așază pe geamurile caselor și pe ferestrele cugetelor, cu același potențial de a închide hermetic aerul din odăi și gândurile în capete. Noi hibernăm

spiritualicește în plină vară, punem praf de molii peste haine și blănuri, peste idei și creații...

Citind aceste jalbe, la rândul nostru ne-am întrebat: oare o fi chiar așa, sau e poate mai bine să ne păstrăm forțele patetice pentru alte chestii mai real grave? Și, căzând de acord cu noi înșine, am aprobat rostul întrebărilor ce ni le puseșem. Este drept, că vara minuscula noastră mișcare culturală (și chiar politică) încetinește pasul. Dar, Doamne, aceasta nu înseamnă, că peste capetele tuturor celor care cugetă, scriu sau creiază în această țară, plonează grozavul blestem al termometrului. Înseamnă, pur și simplu, o firească măsură de igienă. (Zău, că spun adevărat: în timp ce scriu aceste rânduri, cele 38° la umbră, îmi lipesc degetul de toc și palma de hârtie).

Deci, această *desintellectualizare* e echivalentă cu a pune pălărie de paie, a lua un duș rece, a îmbrăca haine deschise și a nu o lua în pas gimnastic la orele 12 pe bulevardul Colței.

E drept, că tiparul, cititul, cugețarea stagnează, că temperatura intelectuală se coboară odată cu urcarea termometrului Celsius, dar aceasta e mica noastră viligiatură spirituală, pe care ne-o impune clima. Că în occident scăderea aceasta e mult mai mică, (căci de existat, există și acolo) e foarte adevărat. Dar putem oare compara clima noastră cu aceea a apusului? Oare vifonița noastră se poate asemăna cu fina mângâiere a fulgilor de nea pariziană? Oare arșița noastră violentă, venită nebunește fără „bunăziua“ primăverii, se poate compara cu plăcuta căldură depe Sena?

Și mai cu seamă, să nu asemuim clima noastră spirituală cu aceea a occidentului! Ne mai trebuieșc multe alizee și *golfstream*-uri favorabile, până s'o ajungem. Iată deci, că tragedia termometrului nu e tocmai atât de tragică...

O societate care nu există. — Am citit, în cele trei gazete de pe strada Sărindar, amabila scrisoare pe care dl Henri Guernut, secretarul-general al „Ligei drepturilor omului“ din Franța, a trimis-o amicului dumisale de pe malul Dâmboviței, dl Costa-Foru. Dacă epistola cu pricina n'ar fi, într'adevăr, decât o misivă prietenească între doi locuitori ai Continentului, cari s'au văzut, s'au cunoscut și s'au plăcut, n'am avea nimic de zis. Printre celelalte drepturi ale omului, consfințite de o lungă practică socială, a fost înscris demult dreptul de a întreține corespondență (politică ori amoroasă) cu cine ne place. Dacă dl Henri Guernut, pe care îl socotim totuș un bărbat inteligent, găsește o satisfacție în acest schimb de scrisori cu dl Costa Foru, despre care nu avem aceeaș părere, lucrul în sine nu ne privește.

Dar mai e și altceva. Dl Henri Guernut se adresează dlui Costa Foru în calitate (foarte îndoielnică) a acestuia de secretar-general al „Ligei drepturilor omului“ din România. Prin urmare, trebuie să atragem atenția distinsului conferențiar, că o asemenea societate, cum s'ar zice, nu există. E o mică scamatorie. O prăvălie fără marfă. Un soi de omletă fără ouă. Sau, cum zic francezii pe englezește, un *bluff*. „Liga drepturilor omului“ e dl C. Mille, e dl Costa-Foru, e, mai ales, dl N. D. Cocea, și, *par dessus le marché*, (sau colac peste pupăză) e dl Albert Honigman. Adică nimic, sau chiar mai rău decât atât. Dl Henri Guernut spunea, cu o legitimă mândrie, într'o recentă convorbire cu un redactor dela *Adevărul*, că „Liga drepturilor omului“ din Franța e reprezentată până și în cabinetul dlui Painlevé prin câțva din membrii săi. Foarte frumos. Dar dl Henri Guernut să nu-și închipuie, că la București se va petrece cândva la fel. Nu prea vedem guvernul român, care să ofere dlui Bubi Brăni-

șteanu un portofel ministerial... (De altfel și dl Bubi Brănișteanu, cu modestia care-l caracterizează, s'a mulțumit în totdeauna cu un alt fel de portofel.) Dl Henri Guernut a stat prea puțin la București, și societatea pe care și-a ales-o l'a expus la prea multe neplăceri, pentru a cunoaște adevărul adevărat. Am regreta sincer, dacă nu s'ar găsi nimeni care să i-l șoptească la ureche. În România, așa zisa „Ligă a drepturilor omului“ e invenția interesată și de prost gust a câtorva persecutori în apă tulbură, a căror misiune de apărători nechemăți ai umanității n'a provocat în opinia noastră publică decât desgust și repulsiune. Nu credem, într'adevăr, să existe un singur om în această țară, care să se lase a fi apărat, în cel mai mic dintre drepturile sale, de această „Ligă“ cu figuri suspecte, care și-a făcut o specialitate, îmbrățișând fără rezervă orice cauză dușmănoasă sentimentelor românești.

Știm, că în Franța nu se întâmplă tot așa. Acolo drepturile omului nu se contrazic nicio dată cu interesele Franței. Dl Henri Guernut n'a riscat să-și bârfească țara, nici dincolo, nici dincoace de granițele ei. Pentru că, la Paris, „Liga drepturilor omului“ nu e o tovărășie improvizată într'o redacție de gazetari fără stare civilă, ci o asociație cetățenească, ale cărei convingeri nu se potrivesc cu ale altora, e adevărat, dar care își dă seama foarte bine, că jicnind simțămintele naționale ale națiunii franceze, până să câștige simpatia celorlalte popoare din lume, ar pierde-o pentru totdeauna pe aceea a propriilor ei concetățeni.

Dar, „Liga drepturilor omului“ din România, vedeți dumneavoastră, nu are nimic de pierdut...

Cazuri patologice. — Ne aflucem aminte. Vizitam într'o după amiază limpede de primăvară, împreună cu un

grup de prieteni, ospiciul, întotdeauna interesant, dela Mărcuța. Nu e rău, din când în când, să zăbovești o jumătate de ceas printre nebuni. Ieșind de-acolo, ai prilejul să constăți, că lumea nu e tocmai atât de cuminte pe cât i-se pare. Bolnavii, în după amiaza aceea limpede de primăvară, se plimbau prin grădină în plină libertate, și unii dintre ei păreau chiar fericiți. Am cunoscut atunci, în câteva ceasuri, mai mulți oameni mari decât vom întâlni vreodată în tot cursul vieții. Erau acolo o mulțime de figuri ilustre: împăratul Chinei, Ștefan cel Mare, băiatul cel mare al lui Rockefeller, președintele Republicii franceze, Alexandru Machedon, și alte personaje mai mult sau mai puțin istorice. Un singur lucru cereau acești nedreptățiți ai soartei: să nu-i contrazici!... Dar, pe când ne găseam, cu toții, în mijlocul acestei aristocratice societăți, se apropie de noi, cu pași de umbră, un locatar al institutului, șoptindu-ne misterios:

— Vezi pe ăla de-acolo, cu barbă?

— Ce i cu el? întrebarăm.

— E nebun! șopti omul nostru. Zice că-i Isus Cristos...

— Și de unde știi, că nu e? încercă să glumească unul din noi.

— Cum să nu știu, izbucni înfuriat detractorul lui Isus Cristos, dacă eu sunt Dumnezeu?

Această veche întâmplare ne a revenit în minte, zilele trecute, cu prilejul unui nou discurs al dlui N. Iorga. Fostul apostol dela Vălenii de Munie, de când face menaj politic împreună cu dl Iuliu Maniu, prin ce mister nu se știe, a devenit un fanatic aderent al feminismului român. În această calitate, dl N. Iorga a luat parte la un banchet dat în onoarea dnei Izabela Sadoveanu, o distinsă scriitoare, care a reprezentat cu demnitate mișcarea de emancipare a femeilor din România la diferite congrese din străină-

tate. Fiind de față câteva zeci de persoane, dl N. Iorga nu putea să nu vorbească. Pentru dl N. Iorga discursul e o funcțiune organică. După cum mărul face mere și părul omizi, tot astfel dl N. Iorga face discursuri. Privighetoarea cântă, păduchele de lemn pute, dl N. Iorga vorbește. Prin urmare, așa s'a întâmplat. Dl N. Iorga s'a sculat și a cuvântat. La un moment dat, spre adâncă spaimă a celor de față, dl N. Iorga a fost cuprins de un acces de grandomanie (acesele acestea, din nenorocire, sunt în vremea din urmă tot mai dese) și a început să ofere, în dreapta și în stânga, portofolii ministeriale. Nemaî știind ce face și unde se găsește, dl N. Iorga s'a adresat dnei Izabela Sadoveanu:

— Doamnă, am onoarea să vă ofer un loc în guvern !

— În guvernul viitor ? încercă să glumească dna Izabela Sadoveanu.

— Cum în guvernul viitor ? isbucni înfuriat oratorul. Nu sunt eu de două zile președintele Consiliului de miniștri ? Unde sunt șefii de cabinet ? Să tragă automobilul la scară ! Să mi-se aducă decretele la iscălit ! La o parte ! La o parte, că trece dl prim-ministru !

Și dl N. Iorga, cu un larg gest tragi-comic, se repezi să-și facă loc lui însuși. Urmă, apoi, o tăcere mormântală. Nimeni nu avu curaj să-l contrazică...

Armata în alegeri. — Unele gazete dela București au vorbit, în cursul ultimelor săptămâni, despre un așa numit amestec al armatei în alegerea dela Chișineu. Ca totdeauna, honigmanii s'au grăbit să exagereze lucrurile, și, dacă se poate, să le răstoarne chiar cu josul în sus. Nu e pentru întâia oară, când pricepuții informatori ai opiniei noastre publice își iau însărcinarea de a povesti faptele tocmai pe dos.

S'a afirmat, de pildă, că partidul poporului s'ar fi bucurat în recenta campanie electorală de ocrotirea prea stăruitoare a comandanților militari din Basarabia. Dar s'ar părea, că adevărul e tocmai de partea cealaltă. Din dovezile care ni s'au adus până acum, reese destul de limpede, că d. general Rudeanu dela Chișinău, cuprins deodată de impenetrabile ambiții, s'a pomenit având opinii politice, și n'a pregetat să și le dea pe față într'un chip cam nepotrivit cu situația dumisale de atent și nepărtinitor paznic al ordinii.

N'am priceput încă originea simpatiei active, pe care dl general a dovedit-o candidaturii d-lui Nicolaie Nicolaievici Alexandri, exponentul „aftonomiștilor“ basarabeni, — dar suntem pe cale de a ne documenta cu prisosință asupra procedeelelor pe care le-a întrebuițat pentru a sprijini o biruință politică, împotriva ideii de unitate a țării pe care e chemat s'o apere. Atunci, ne vom spune și noi cuvântul nostru despre amestecul armatei în alegeri. Și să nu se mire nimeni, dacă el nu se va potrivi nici de data aceasta cu acela al d-lui Grauer dela *Dimineață*.

Veri și nepoți. — Suntem nevoiți să constatăm, cu profund regret, că dl Iuliu Maniu nu prea are noroc cu rubedeniile dumisale. Chestiunea e nespus de delicată, o mărturisim fără înconjur, și dacă n'ar avea decât o lațare familiară n'am mai interveni în discuție, ca să turnăm gaz peste foc. Dar, din întâmplare, neplăcerile casnice ale secundului președinte al partidului național au anumite răsrângerii ciudate asupra vieții publice, de care nu putem să ne desinteresăm. Deunăzi și-a dat în petic un nepot : cunoscutul dl Boilă, care, intervenind la comisiunea de improprietărire împotriva moșilor, a redus la zero campania patriotică de un an a ziarului *Patria*.

De data aceasta buclucașul e un văr: tot atât de cunoscutul d. Erdelyi.

Dl Erdelyi, care poartă, după cum se vede, un nume de ardelean tâlmăcit cu dicționarul româno-maghiar, e o cunoștință mai veche a *Țării Noastre*. Fruntașul naționalist, fost ministru plenipotențiar al Consiliului dirigent la Bud. pestă, — pe vremea când nu se cerea, pentru o asemenea slujbă de răspundere, decât un atestat de înrudire colaterală cu dl Iuliu Maniu, — a avut acum câteva luni reaua inspirație de a insulta în plină ședință pe fostul prim-președinte al Tribunalului din Cluj, pentru simplul motiv, că distizul magistrat nu se născuse la Bădăcini, ci undeva prin vechiul Regat. Pentru această faptă a sa, dl Erdelyi a fost dat în judecată fără multă zăbavă, urmând să sufere toate rigorile legii, care, pe drept cuvânt, nu îngăduie asemenea gesturi, — să le zicem regionaliste. Voină să se apere, vărul dlui Iuliu Maniu a căzut însă din lac în puț, căci s'a apucat să desvolte o teorie întreagă, pe temeiul căreia toată pătura intelectuală din vechiul Regat e alcătuită exclusiv din greci și din țigani.

Argumentele dlui Erdelyi au fost examinate, deci, cu luare aminte, și autorul lor a fost condamnat, săptămâna trecută, la paisprezece zile de închisoare. A fi pus la răcoare, pe căldura care se anunță, e, fără îndoială, o adevărată plăcere pentru delicvent. Dar, pentru rubedenii, nu e acelaș lucru.

Informații despre Cehoslovacia. — Printre impresiile de călătorie ale ziaristilor români, cari au vizitat de curând Cehoslovacia, s'au remarcat prin ascuțitul lor spirit de observație și prin cumpătul neobișnuit al concluziilor, notele publicate în ziarul *Indreptarea* de confratele nostru d. I. Șt. Ioachim-

mescu. Înainte chiar de a fi străbătut în fuga automobilului sau între două trezuri Cehoslovacia aceasta nu era pentru d. I. Șt. Ioachimescu o țară necunoscută. Priceputul redactor al *Indreptării* e, într'adevăr, autorul unei admirabile monografii asupra „Republicei Cehoslovace“, apărută nu demult în editura *Cultura Națională*, care poate să slujească drept călăuză pentru oricine vrea să cunoască, mai deaproape și mai cu deamănuntul, harnica patrie a dlui Toma Massaryk. Cartea e scrisă într'un stil viu și colorat, evitând cu dibăcie primejdia expunerilor aride; e construită cu un remarcabil simț al proporțiilor; e clară, e precisă și e complectă. Calități deopotrivă de prețioase, care fac dintr'o excelentă lucrare informativă o lectură în deosebi agreabilă. Numeroasele ilustrații întregesc această impresie.

Meritul dlui I. Șt. Ioachimescu e, prin urmare, îndoit. Și se cade să-l relevăm. Il felicităm, mai întâi, pentru ideia pe care a avut-o de a ne oferi o icoană atât de întreagă și de limpede despre o țară, pe care n'o cunoaștem încă destul, deși ne leagă de ea atâtea interese comune. Avem prostul obicei de a ne cam ignora vecinii, și se cade să ne desbărăm repede de el. „Republica Cehoslovacă“ a dlui I. Șt. Ioachimescu e un început cu atât mai prețios, cu cât dovedește pricepere și bun gust. Acesta e al doilea merit al său, care nu mai mic decât celdintâi.

Noi și liberalii. — Unele ziare au anunțat, și încă foarte serios!, că d. Octavian Goga va trece, sau a și trecut, în partidul liberal. E o poveste, pe care o cunoaștem de cinci ani. Nu ne mirăm, că există destui proști, care s'o publice la gazetă. Suntem însă siguri, că nu există niciunul, care s'o creadă.